

Asia Tekijänoikeus koulutusmateriaaliin

Hakija Helsingin Psykoterapiainstituutti Oy

Annettu 6.11.2013

Tiivistelmä

Koulutusmateriaalissa oli kirjallisia osia, jotka olivat tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettuja teoksia.

LAUSUNTOPYYNTÖ

Hakija on pyytänyt tekijänoikeusneuvostolta lausuntoa psykoterapian koulutusohjelman tekijänoikeudesta. Hakija on järjestänyt ratkaisukeskeisen psykoterapian koulutuksia alan opiskelijoille. Koulutus oikeuttaa hakemaan Sosiaali- ja terveystieteiden valvontavirastolta (Valvira) psykoterapeuttiammattinimikkeen käyttöoikeutta. Koulutus antaa käytännön valmiudet hoitaa psykoterapeutin tehtäviä. Koulutusta varten hakija on laatinut ratkaisukeskeisen psykoterapian erityistason koulutusohjelman, jonka Valvira hyväksyy ennen tutkintoon johtavaa psykoterapiakoulutusta tai jälkepäin toteutuksen arvioinnin yhteydessä.

Hakijan näkemyksen mukaan vastineenantajan tutkimussuunnitelma rikkoo tekijän taloudellisia oikeuksia, oikeutta tulla mainituksi tekijänä sekä muuttamiskieltoa. Vastineenantajan koulutussuunnitelma sisältää lähes identtisenä kopiona hakijan koulutussuunnitelman. WCopyfind-tietokoneohjelmalla tehdyn analyysin mukaan 45 % hakijan koulutussuunnitelmasta löytyy identtisenä vastineenantajan koulutussuunnitelmasta ja lähes koko muu osa aineistosta pilkottuna tai vain lievästi muunneltuna. Hakijan teosta on käytetty tekijänoikeuslain vastaisesti vastineenantajan koulutussuunnitelman pohjana. Hakijan koulutussuunnitelma on itsenäinen ja omaperäinen teos, joka on sen tekijän henkisen luomistyön tulos. Ei ole mahdollista, että kaksi henkilöä olisi toisistaan tietämättä päätenyt näin samankaltaiseen tuotokseen. Vastineenantaja on käyttänyt teosta tahallisesti ja ansiotarkoituksessa.

Hakija on pyytänyt lausuntoa siitä, i) täyttyykö teoskynnys lausuntopyynnössä mainitun koulutussuunnitelman osalta; ii) rikkooko vastineenantajan koulutussuunnitelma hakijan tekijänoikeuslain mukaisia taloudellisia oikeuksia (2 §); iii) rikkooko vastineenantajan koulutussuunnitelma hakijan tekijänoikeuslain mukaista muuttamiskieltoa tai oikeutta tulla mainituksi tekijänä (3 §); ja onko hakijalla edellä mainittujen rikkomusten johdosta oikeus tekijänoikeuslain 57 §:n mukaiseen hyvitykseen tai korvaukseen?

Hakija on lisäksi täydentänyt lausuntopyyntöään vastataksaan vastineenantajan esittämiin väitteisiin. Täydennyksen liitteenä on ollut kolme sivua Therapiea-säätiön koulutussuunnitelmasta erityistason aikuisten psykoanalyttiseksi yksilöpsykoterapeuttikoulutukseksi.

Hakija on todennut täydennyksen osoittavan, että vastineenantajan väite siitä, että opetussuunnitelmien runkotekstit ja rakenteet vastaisivat yleisesti toisiaan, ei pidä paikkaansa. Koulutussuunnitelmien rakenne, logiikka ja sanasto päinvastoin eroavat toisistaan huomattavasti. Koulutussuunnitelmien eroavaisuudet, omaperäisyydet ja itsenäisyydet ovat selkeästi havaittavissa. Havaintoa ei voi tehdä vertaamalla hakijan ja vastineenantajan koulutussuunnitelmia, koska vastineenantaja on kopioinut koulutussuunnitelmansa suoraan hakijan koulutussuunnitelmasta, jopa internetsivujen lukupäivämääriä myöten. Vastineenantaja ei ole vastineessaan edes kiistänyt tekstien samankaltaisuutta. Mikäli jokainen teksti ei olisi omaperäinen ja itsenäinen, miksi koulutussuunnitelmille tulisi edes hakea Valviran hyväksyntää? Miksi Therapiea-säätiön teksti ei ole samankaltainen kuin hakijan ja vastineenantajan tekstit?

Koulutussuunnitelmat eivät ole julkisia. Valvira on toimittanut hakijalle vain osia hakijan pyytämästä Therapiea-säätiön koulutussuunnitelmasta, katsoen muiden osien olevan salassa pidettäviä. Hakijan tarkoituksena ei ole monopolisoida Valviran vaatimusten tai ohjeiden sisällön käyttämistä vaan suojata tekijänoikeuttaan.

VASTINE

Tekijänoikeusneuvosto on varannut Siria Koulutus- ja kehittämiskeskus Oy:lle (jäljempänä vastineenantaja) mahdollisuuden antaa asiassa vastine. Vastineessaan vastineenantaja on todennut, että kyseessä olevan koulutussuunnitelman runkoteksti ja

rakenne seuraavat yleisesti aikuiskoulutuksessa ja ammattikorkeakouluissa käytettävien opetussuunnitelmien peruseräiteita. Edellä mainittujen oppilaitosten koulutussuunnitelmat ovat julkisia ja niitä voi vapaasti käyttää tekijänoikeuksien sitä rajoittamatta. Lisäksi huomioitavaa on, että koulutussuunnitelma on kouluttajien ryhmänä tuottama julkinen asiakirja, jonka laatimisessa yksityishenkilö JP:n osuus on marginaalinen.

Nyt kyseessä olevan koulutussuunnitelman kuten kaiken muunkin psykoterapiakoulutuksen pohjana ovat Valviran psykoterapiakoulutuksille määrittämät pakolliset rakenteet (valvira.fi – internetsivuilla). Koulutussuunnitelma sisältää yksinomaan psykoterapiakoulutuksen sisällön vaatimuksia (asiasisältöä) ilman mitään omaperäisyyttä ja uutuutta. Kyseessä on koonnos tietosisältöä ilman omaperäisyyttä.

Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että itsenäisyyden ja omaperäisyyden vaatimuksen kannalta ratkaisevaa on, missä määrin tekijä on seurannut esikuvia ja annettuja ohjeita (Haarmann 2005: Tekijänoikeus ja lähioikeudet s. 71). Korkein oikeus on ratkaisussaan KKO 1971 II 7 katsonut, että ennalta annettujen ministeriön ohjeiden noudattamisen tuloksena laadittuja lomakkeita ei voida pitää tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettulla tavalla itsenäisinä ja omaperäisinä teoksina.

Koska koulutussuunnitelmassa on kyseessä kokonaisuudessaan valmiina olleiden rakenteiden hyödyntämisestä, ei lopputulos näin ollen millään tavoin ilmennä tekijänsä yksilöllisyyttä ja luovuutta eikä ole tarkoitettukaan siihen. Teoskynnys koulutusohjelman kohdalla ei siten ylity. Muunlainen tulkinta johtaisi itse tietosisällön (ja tässä tapauksessa julkisiin vaatimuksiin perustuvan koulutusohjelman sisällön) monopolisointiin. Tekijänoikeuslain tarkoitus ei ole missään olosuhteissa mahdollistaa tietosisällön monopolisointia eli sen saattamista tekijänoikeuden piiriin.

Kaksi tahoja toisistaan tietämättä voivat päätyä helposti samankaltaisiin lopputuloksiin koulutussuunnitelmia laatiessaan. Lienee itsestään selvää, että koulutussuunnitelman sisällön työstämiseen osallistuneet henkilöt ovat päätyneet oman työnsä tuloksena tahoillaan koulutussuunnitelman sisällöstä ilmenevään lopputulokseen.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeuslain (404/61) 55 §:n mukaan tekijänoikeusneuvosto antaa lausuntoja tekijänoikeuslain soveltamisesta. Näiden lausuntojen luonne ei ole sitova.

Koulutusmateriaalin tekijänoikeussuojan arviointi

Tekijänoikeuslain 1 §:n 1 momentin mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen. Säännöksessä mainitaan esimerkkinä suojatuista teoksista muun muassa selittävä kirjallinen esitys.

Tekijänoikeus suojaa sekä teosta kokonaisuutena että sellaista teoksen osaa, jota muusta teoksesta irrallaan tarkasteltuna voidaan pitää tekijänsä luovan työn omaperäisenä tuloksena. Tekijänoikeussuojaa saadakseen kirjallisen tuotteen on yllettävä teostasoon eli ylitettävä teoskynnys. Tällä tarkoitetaan sitä, että kirjallisen tuotteen tulee olla tekijänsä henkisen luomistyön itsenäinen ja omaperäinen tulos. Itsenäisyys- ja omaperäisyysvaatimuksen katsotaan yleensä täyttyvän, jos voidaan olettaa, ettei kukaan muu vastaavaan työhön ryhtyessään olisi päätenyt samanlaiseen lopputulokseen. Ratkaisu teoskynnyksen ylittymisestä tehdään tapauskohtaisella harkinnalla.

Tekijänoikeus suojaa vain teokselle annettua ilmenemismuotoa. Tekijänoikeus ei suojaa teoksessa esitettäviä esimerkiksi tutkimustyön tuloksia, teorioita, tieteellisiä löytöjä, teoksen sisältämiä tietoja tai teoksen aihetta. Kuka tahansa saa siten kirjoittaa esimerkiksi esitelmän samasta aiheesta. Sanottu merkitsee myös sitä, että jos kirjallisen teoksen sisältö koostuu yleisesti tunnetuista tiedoista, teorioista ja opeista, vain ne teoksen osat, jotka on esitetty omaperäisellä ja yksilöllisellä tavalla ja yltyvät siten teostasoon, saavat tekijänoikeussuojaa. Tekijänoikeus syntyy suoraan lain nojalla teoksen luoneelle luonnolliselle henkilölle tai henkilöille.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin katsoi 16.7.2009 antamassaan ratkaisussa C-5/08 (Infopaq), että 11 sanasta koostuva ilmaisu voi saada tekijänoikeussuojaa, jos ilmaisu on omaperäinen, tekijänsä henkisen luomistyön tulos. Ratkaisussa C-145/10 (Painer), tuomioistuin katsoi, että teos voi saada tekijänoikeussuojaa, jos se on tekijänsä henkisen luomistyön tulos siten, että se kuvastaa tekijän persoonaa ja siitä käyvät ilmi tekijän vapaat ja luovat valin-

nat teosta tehtäessä. Kansallisen tuomioistuimen tehtävä on ratkaista lopullisesti, ylittyykö teoskynnys.

Tekijänoikeusneuvoston lausunnossa TN 2012:1 mikään yksittäinen sähkötekniikan perusteita sisältänyt luentokalvo 134 kalvon sarjasta ei ollut tekijänoikeuslain 1 §:n tarkoittama teos. Luentokalvosarja sai kuitenkin suojaa kokonaisuutena tekijänoikeuslain 1 §:n mukaisena teoksena. Tekijänoikeusneuvoston lausunnossa TN 2010:12 kahdeksansivuinen kirjallinen hanke-esitys ei ollut tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettu teos.

Perinteisten kirjallisten teosten osalta teostasovaatimusta voidaan luonnehtia alhaiseksi, koska ne usein jo itsessään ilmentävät tekijänsä persoonallisia luovia valintoja. Lyhytkin runo tai vaikkapa iskulause voi olla periaatteessa tekijänoikeuden suojaama. Haarmann käyttää esimerkkinä Eeva Joenpellon romaanin nimeä "Neito kulkee vetten päällä", jota voitaneen pitää siinä määrin itsenäisenä ja omaperäisenä, että teossuoja tulee sen kohdalla kysymykseen. Haarmann pitää kuitenkin esimerkkiään enemmän poikkeuksena kuin sääntönä: "Mitä lyhyemmästä ilmaisusta on kysymys, sitä todennäköisempää on, ettei se ylitä niitä itsenäisyyden ja omaperäisyyden vaatimuksia, joita tekijänoikeussuojan saaminen edellyttää" (Pirkko-Liisa Haarmann: Tekijänoikeus ja lähioikeudet, Helsinki 2005, s. 70).

Tekijänoikeuslain 2 §:n mukaan tekijänoikeus tuottaa yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin, muuttamattomana tai muutettuna, käännöksenä tai muunnelmana, toisessa kirjallisuus- tai taidelajissa taikka toista tekotapaa käyttäen. Kappaleen valmistamisena pidetään sen valmistamista kokonaan tai osittain, suoraan tai välillisesti, tilapäisesti tai pysyvästi sekä millä keinolla ja missä muodossa tahansa. Kappaleen valmistamisena pidetään myös teoksen siirtämistä laitteeseen, jolla se voidaan toisintaa. Tekijänoikeuslain 3 §:n mukaan kun teoksesta valmistetaan kappale tai teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin, on tekijä ilmoitettava sillä tavoin kuin hyvä tapa vaatii.

Tekijänoikeusneuvosto on arvioinut sille toimitettua materiaalia. Hakijan koulutussuunnitelma on kokonaisuudessaan kansilehtineen ja sisällyks- ja kirjallisuusluetteloineen ja liitteineen 20 A4-kokoista sivua. Koulutussuunnitelman sisältö on lähes täysin pelkkää tekstiä. Kirjallisuusliite on esitetty taulukkona ja on pituudeltaan noin kolme ja puoli sivua. Vastineenantajan koulutussuunnitelma on kokonaisuudessaan hieman yli 18 A4-kokoisia si-

vuja. Sisältö on lähes kokonaisuudessaan tekstiä sisältäen myös seitsemän pientä kaaviota.

Hakijan ja vastineenantajan koulutussuunnitelmien rakenne ei vastaa otsikkotasolla toisiaan. Esimerkiksi hakijan koulutussuunnitelman ensimmäiset otsikot ovat: Koulutuksen perustiedot, Koulutuksen opetussuunnitelma, jonka alaotsikkoina ovat: tausta, Psykoterapiakoulutuksen toteutuksen periaatteet ja käytännöt, Koulutuksen toteutus sekä Teoreettisen ja kliinisen opetuksen tarkennetut teemat ja sisällöt lukuvuosittain. Edellä mainittujen otsikoiden alla on alaotsikkoja. Vastineenantajan koulutussuunnitelman rakenne pääotsikkotasolla on seuraava: Tausta ja koulutuksen lähtökohdat, Vastuut, kouluttajien pätevyudet ja opiskelijoiden valintaperusteet, Koulutuksen laajuus ja rakenne, Tavoitteet sekä Psykoterapiakoulutuksen periaatteet ja käytännöt.

Hakijan kopioituksi väittämiä eripituisia tekstikohtia vastineenantajan koulutussuunnitelmassa on 41 kappaletta, joista esimerkinomaisesti seuraavat alla (numerointi hakijan lausuntopyynnöstä): ---

2)

hakija:

Kun psykoterapiaopiskelija on suorittanut koko koulutusohjelman hyväksytysti, hän saa siitä todistuksen, josta ilmenevät Valviran ohjeiden mukaiset toteutuneet tuntimäärät. Tämän jälkeen hän hakee itse Valviralta oikeutta käyttää psykoterapeutin ammattinimikettä.

vastineenantaja:

Kun psykoterapiaopiskelija on suorittanut koko koulutusohjelman hyväksytysti, hän saa siitä todistuksen, josta ilmenevät Valviran ohjeiden mukaiset toteutuneet tuntimäärät ajankohtineen, terapeuttien nimet, heidän psykoterapiasuunnitauksensa ja tieto VET- pätevyydestä Terhikki-rekisterissä. Tämän jälkeen opiskelija hakee itse sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirastolta oikeutta käyttää psykoterapeutin ammattinimikettä

3)

hakija:

Ratkaisukeskeinen psykoterapia on tunnustettu itsenäiseksi psykoterapiasuuntaukseksi. Ensimmäiset et-koulutukset käynnistyivät 1999. --- Kansaneläkelaitos (KELA) on hyväksynyt erityistason ratkaisukeskeisen psykoterapiakoulutuksen suorittaneet palveluntuottajarekisteriinsä yksilöpsykoterapeutteina, kun koulutuksen jälkeiset saadun työnohjauksen kriteerit ovat täyttyneet.

vastineenantaja:

Ratkaisukeskeinen psykoterapia on tunnustettu itsenäiseksi psykoterapiasuuntaukseksi 2000-luvulla. Ensimmäiset erityistason ratkaisukeskeiset psykoterapeutit hyväksyttiin TEO:ssa (nykyinen Valvira) vuonna 2002 ja vaativan erityistason psykoterapeutit vuonna 2007. Kansaneläkelaitos (KELA) on hyväksynyt erityistason ratkaisukeskeisen psykoterapiakoulutuksen suorittaneet palveluntuottajarekisteriinsä yksilöpsykoterapeutteina, kun koulutuksen jälkeiset saadun työnohjauksen kriteerit ovat täyttyneet.

4)

hakija:

Ensimmäisen lukuvuoden tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa psykoterapeuttiset perustaidot. Opinnot sisältävät ratkaisukeskeisen psykoterapian historiaa, teoriaa ja keskeiset menetelmät. Toisen lukuvuoden aikana opiskelija syventää psykoterapiaosaamistaan eri työmuotoihin, kuten yksilö-, pari-, perhe- ja ryhmäpsykoterapiaan. Hän ymmärtää oman roolinsa terapeuttina ja kehittää omaa ammatti-identiteettiä ja syventyy ammattieettisiin kysymyksiin. Kolmannen lukuvuoden aikana opiskelija syventää edelleen psykoterapiaosaamistaan. --- Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää ratkaisukeskeisen psykoterapian suhteen muihin psykoterapiasuuntauksiin ja osaa toimia psykoterapeuttina ja asiantuntijana omassa verkostossaan sekä kehittää työyhteisössään ratkaisukeskeisiä työtapoja. Hän ymmärtää työnohjauksen ja omasta hyvinvoinnista huolehtimisen merkityksen asiakas- ja potilastyön laatuvaatimuksena. ---

vastineenantaja:

Ensimmäisen lukuvuoden tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa ratkaisukeskeiset psykoterapeuttiset perustaidot. Opinnot sisältävät ratkaisukeskeisen psykoterapian historiaa, teoriaa ja keskeisimmät menetelmät. ---

Opiskelija perehtyy ammattieettisiin kysymyksiin ja aloittaa koulutuspsykoterapeuttisen prosessinsa, jossa hän tutustuu omaa työtänsä ohjaaviin arvoihin ja periaatteisiin sekä harjoittelee tunnistamaan omia moraalisia reaktioitaan asiakas-tilanteissa. ---

Toisen lukuvuoden aikana opiskelija syventää psykoterapiaosaamistaan eri työmuotoihin, kuten yksilö-, pari-, perhe- ja ryhmäpsykoterapiaan) --- Hän ymmärtää oman roolinsa terapeuttina ja kehittää omaa ammatti-identiteettiään ja itsetuntemustaan ja syvennyy edelleen ammattieettisiin kysymyksiin. ---

Kolmannen lukuvuoden --- Hän syventää edelleen psykoterapiaosaamistaan. Opiskelija osaa toimia psykoterapeuttina ja asiantuntijana omassa verkostossaan sekä kehittää työyhteisössään ratkaisukeskeisiä työtapoja. Hän ymmärtää työnohjauksen ja omasta hyvinvoinnista huolehtimisen merkityksen asiakas- ja potilastyön laatuvaatimuksena ja tunnistaa omat rajansa. ---

8)
hakija:

Psykoterapeutiksi kehittyminen on osa yksilön koko työiän kestävää ammatillista kasvua, jossa oma aiempi ammatillinen koulutus ja ammattiauttajan rooli syvenevät psykoterapeuttiseksi osaamiseksi ---. Koulutuksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle kehykset, joiden kautta hän voi tarkastella psykoterapian keskeisiä kysymyksiä suhteessa omaan työhönsä ja asiakkaisiinsa.

vastineenantaja:

Psykoterapeutiksi kehittyminen on osa yksilön koko työiän kestävää ammatillista kasvua, jossa oma aiempi ammatillinen koulutus ja ammattiauttajan rooli syvenevät psykoterapeuttiseksi osaamiseksi. Koulutuksen tehtävänä on tarjota

opiskelijalle kehykset, joiden kautta hän voi tarkastella psykoterapian keskeisiä kysymyksiä suhteessa omaan työhönsä ja asiakkaisiinsa.

9)

hakija:

Siinä yhdistyvät seminaaripäivien lähiopetus, työryhmien (kiinteiden pienryhmien) työskentely, oppimistehtävät, verkko-opiskelu ja oman työn tietoinen kehittäminen. --- kuuluvat käytännön kehittämistehtävät esimerkiksi omalla vastaanotolla, klinikalla, laitoksessa tai muussa yhteisössä ja verkostoissa.

vastineenantaja:

Psykoterapiakoulutus toteutuu monimuotokoulutuksena, joka tarkoittaa oman työn ohella tapahtuvaa opiskelua. Siinä yhdistyvät ryhmässä tapahtuva lähiopetus, työryhmien (kiinteiden pienryhmien) työskentely, oppimistehtävät, verkko-opiskelu, oma koulutuspsykoterapia ja oman työn tietoinen kehittäminen. Käytännön psykoterapeuttinen työ, omien sovellusten laatiminen ja kehittämistehtävät toteutetaan omalla vastaanotolla, klinikalla, laitoksessa tai muussa soveltuvassa yhteisössä tai verkostossa.

10)

hakija:

Lähiopetukseen ja työryhmätyöskentelyyn kuuluu 100 %:nen suoritusvelvollisuus. Opiskelijan on hyvä huomata omaa opiskeluaan suunnitellessa, että lähiopiskelupäivät ovat merkittävä osa opiskeluprosessia. Niistä rakentuu yhdessä etäjaksojen aikaisen työskentelyn kanssa psykoterapeutiksi kasvun prosessi.

vastineenantaja:

Lähiopetukseen ja työryhmätyöskentelyyn kuuluu 100 %:n suoritusvelvollisuus. Opiskelijan on hyvä huomata omaa opiskeluaan suunnitellessa, että lähiopiskelupäivät ovat merkittävä osa opiskeluprosessia. Niistä rakentuu yhdessä etäjaksojen aikaisen työskentelyn kanssa psykoterapeutiksi kasvun prosessi.

11)

hakija:

Koulutuksen prosessinomaisesta luonteesta johtuen hyväksyttäviä poissaolon syitä ovat lähinnä sairaus tai sairauteen verrattava ylivoimainen este. Heti kun este on tiedossa, siitä tiedotetaan oman työryhmän jäsenille ja vastuukouluttajille sekä sovitaan oman työryhmän kanssa briiffaustapaamisesta välittömästi poissaolon jälkeen.

vastineenantaja:

Koulutuksen prosessinomaisesta luonteesta johtuen hyväksyttäviä poissaolon syitä ovat lähinnä sairaus tai sairauteen verrattava ylivoimainen este. Heti kun este on tiedossa, siitä tiedotetaan vastuukouluttajia ja omaa paritutoria.

12)

hakija:

Kouluttajan kanssa sovitaan etukäteen oman työpanoksen korvaaminen ryhmälle ja opinnollisen sisällön korvaamisen muoto, joka voi olla

- vastaava koulutuspäivä rinnakkaisessa ryhmässä*
- osallistuminen muuhun vastaavaan koulutukseen tai seminaariin,*
- raportin tuottaminen ja jakaminen ryhmässä,*
- kirjallinen korvaava työ.*

Lisäksi on varmistettava opiskelijan ja kouluttajan kesken prosessin turvaaminen koulutusterapian ja työnohjauksen osalta.

vastineenantaja:

Poissaolon ja opinnollisen sisällön korvaamisen muoto voi olla:

- vastaava koulutuspäivä toisessa ryhmässä*
- osallistuminen muuhun vastaavaan koulutukseen tai seminaariin, raportin tuottaminen ja jakaminen ryhmässä*
- kirjallinen korvaava työ*

Lisäksi on varmistettava opiskelijan ja kouluttajan kesken prosessin turvaaminen koulutuspsykoterapian ja työnohjauksen osalta.

15)
hakija:

KOULUTUKSEN TOTEUTUS

Koulutus on yhtenäinen prosessinomainen kolmivuotinen kokonaisuus, joka jakaantuu kolmeen lukuvuoteen ja kuuteen lukukauteen. Se sisältää vähintään 48 lähiopiskelupäivää, niiden ulkopuolella työryhmä- ja parituutorityöskentelyä, itsenäistä ohjattua harjoittelua ja oppimistehtävien tekemistä, verkko-opiskelua sekä työnohjattua psykoterapeuttista asiakastyötä.

vastineenantaja:

KOULUTUKSEN TOTEUTUS

Koulutus on yhtenäinen prosessinomainen kolmivuotinen kokonaisuus, joka jakaantuu kolmeen lukuvuoteen ja kuuteen lukukauteen. Se sisältää 48 lähiopiskelupäivää, niiden ulkopuolella työryhmä- ja parituutorityöskentelyä, itsenäistä ohjattua harjoittelua ja oppimistehtävien tekemistä, verkko-opiskelua, yksilökoulutuspsykoterapiaa sekä psykoterapeuttista asiakastyötä.

19)
hakija:

Koulutustyönohjaus

Työnohjaukseksi ymmärretään ammatilliseen kehittymiseen ja työn laadun varmentamiseen tähtäävä toimintaa, jossa hyödynnetään terapeuttisia orientaatioita ja menetelmällisiä tekniikoita. Työnohjaus sisältää tuen saantia, oppimista edistäviä elementtejä sekä ohjattavan työn tarkastelua suhteessa tavoitteisiin ja asemaan toimijana. Tyypillisesti psykoterapeuttisen työn työnohjauksessa huomion kohteena on ammatillinen vuorovaikutustapahtuma. Psykoterapiakoulu-

tuksessa työnohjauksen tavoite on auttaa opiskelijaa jäsentämään omia taitojaan, tavoitteitaan ja identiteettiään suhteessa psykoterapeuttina toimimiseen niin että opiskelijan tietoinen kyky toimia ammattinsa itsenäisenä toimijana lisääntyy. Oleellisena osana on käsitellä paitsi tuloksellisuutta myös terapiatyön eettisiä osatekijöitä.

vastineenantaja:

Työnohjaus

Työnohjaukseksi ymmärretään ammatilliseen kehittymiseen ja työn laadun varmentamiseen tähtäävä toimintaa (usein luonteeltaan keskustelua), jossa hyödynnetään terapeuttisia orientaatioita ja menetelmällisiä tekniikoita. Työnohjaus sisältää tuen saantia, oppimista edistäviä elementtejä sekä ohjattavan työn tarkastelua suhteessa tavoitteisiin ja asemaan toimijana. Tyypillisesti psykoterapeuttisen työn työnohjauksessa huomion kohteena on ammatillinen vuorovaikutustapahtuma. Psykoterapiakoulutuksessa työnohjauksen tavoite on auttaa opiskelijaa jäsentämään omia taitojaan, tavoitteitaan ja identiteettiään suhteessa psykoterapeuttina toimimiseen niin että opiskelijan tietoinen kyky toimia ammattinsa itsenäisenä toimijan lisääntyy. Oleellisena osana on käsitellä terapiatyön eettisiä osatekijöitä ja varmistaa potilasturvallisuus.

*26)
hakija:*

Psykoterapiakoulutuksen opinnäytetyön projekti on kiinteä osa koulutusprosessia. Opinnäytetyön tavoitteena on tukea psykoterapeutiksi kasvua, syventää perehtymistä ratkaisukeskeisen psykoterapian erityiskysymyksiin ja harjaannuttaa tiedonhankintaa ja -muodostusta. Opinnäytetyö vaatii opiskelijalta laaja-alaista perehtymistä aiheeseen. ---

vastineenantaja:

Psykoterapiakoulutuksen opinnäytetyö on kiinteä osa koulutusprosessia. Opinnäytetyön tavoitteena on tukea psykoterapeutiksi kasvua ja syventää perehtymistä ratkaisukeskeisen

psykoterapian erityiskysymyksiin. Opinnäytetyö vaatii opiskelijalta laaja-alaista perehtymistä aiheeseen.

29)
hakija:

Opinnäytetyöprosessi käynnistyy toisen vuoden ensimmäisellä lukukaudella, jolloin opiskelija esittelee vertaisryhmälleen alustavan suunnitelman vaihtoehtoista työnsä aiheeksi ja raportointitavaksi. Saamansa palautteen pohjalta opiskelija hahmottelee kirjallisen suunnitelman. Opinnäytetyön suunnitelmaa käsitellään lukukauden aikana ja opiskelija saa toisen lukuvuoden loppuun mennessä tarvittavan ohjauksen suunnitelmalleen. Opinnäytetyön suunnitelman hyväksyy vastuukouluttaja.

vastineenantaja:

Opinnäytetyöprosessi käynnistyy toisen vuoden ensimmäisellä lukukaudella, jolloin opiskelija esittelee vertaisryhmälleen alustavan suunnitelman vaihtoehtoista työnsä aiheeksi ja raportointitavaksi. Saamansa palautteen pohjalta opiskelija hahmottelee kirjallisen suunnitelman. Opinnäytetyön suunnitelmaa käsitellään lukukauden aikana ja opiskelija saa toisen lukuvuoden loppuun mennessä tarvittavan ohjauksen suunnitelmalleen. Opinnäytetyön suunnitelman hyväksyy vastuukouluttaja.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että tässä tapauksessa Valvira on antanut ohjeistuksen (<http://www.valvira.fi> viitattu 18.9.2013), jossa on mainittu seikat, jotka koulutussuunnitelmissa on oltava, jotta ne voisivat tulla hyväksytyiksi. Valviran ohjeistus luettelee yleisellä tasolla, mitä esimerkiksi koulutukseen hakeutuvalta sekä koulutusyhteisöllä ja sen kouluttajilta sekä järjestettävän koulutuksen sisällöltä edellytetään. Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että Valviran ohjeistus ei rajoita merkittävästi sitä, miten vaadittujen edellytysten olemassaolo ilmaistaan kirjallisesti eikä ilmaistavien seikkojen järjestystä. Valviran edellyttämät seikat on mahdollista ilmaista usealla tavalla, vaikka ilmaisussa on jossain määrin käytettävä ammattisanastoa.

Sekä hakijan että vastineenantajan koulutusmateriaalin tekstissä on käytetty tavanomaisia yleiskielen sanoja sekä vähän psykoterapia-alan ammattisanastoa.

Ammattisanaston sanoille ei usein ole eri vaihtoehtoja. Teksteissä on ammattisanastoa kuitenkin siinä määrin vähän, ettei se merkittävästi rajoita kirjoittajan sanavalintoja.

Tekijänoikeus suojaa vain teokselle annettua ilmenemismuotoa. Tekijänoikeus ei suojaa teoksen sisältämiä tietoja. Jos kirjallisen teoksen sisältö koostuu yleisesti tunnetuista tiedoista, vain ne teoksen osat, jotka on esitetty omaperäisellä ja yksilöllisellä tavalla ja yltyvät siten teostasoon, saavat tekijänoikeussuojaa. Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että hakijan koulutussuunnitelmassa koulutuksen sisältö on ilmaistu siinä määrin omaperäisesti, että siitä käyvät ilmi tekijän vapaat ja luovat valinnat teosta tehtäessä. Voidaan olettaa, ettei kukaan muu vastaavaan työhön ryhtyessään olisi päätenyt samanlaiseen lopputulokseen. Tekijänoikeusneuvosto katsoo edellä esitetyin perusteluin, että hakijan koulutusmateriaalia voidaan pitää tekijänoikeuslain 1 §:n mukaisena kirjallisena teoksena.

Vastineenantajan koulutussuunnitelman edellä mainitut kohdat ovat identtisiä tai tekstissä on pieniä eroavaisuuksia hakijan tekstiin verrattuna: esimerkiksi hän-sana on muutettu opiskelijasanaksi, Valvira-sana sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto-sanaksi jne. Verrattaessa vastineenantajan tekstiä hakijan tekstiin, tekijänoikeusneuvosto katsoo, että vastineenantajan tekstin muutokset eivät ole siinä määrin omaperäisiä, että kyseessä olisi tekijänoikeuslain 1 §:ssä tai 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu itsenäinen teos. Tekijänoikeusneuvosto katsoo hakijan ja vastineenantajan teksteissä olevan siinä määrin samankaltaisia osuuksia, että hakijan ja vastineenantajan tekstit ovat saman teoksen ilmentymiä.

Vaikka hakijan ja vastineenantajan koulutussuunnitelmat ovatkin saman teoksen ilmentymiä, tekijänoikeusneuvosto ei toimivaltansa puitteissa voi ottaa kantaa näyttökysymykseen siitä, onko vastineenantaja kopioinut tekstin koulutussuunnitelmaansa hakijan koulutussuunnitelmasta. Mikäli toinen osapuoli on kopioinut edellä mainitut samankaltaiset tekstiosuudet omaan koulutussuunnitelmaansa väitetyllä tavalla, on kyseinen osapuoli loukannut tekstin tekijän tekijänoikeuslain 2 §:ssä tarkoitettuja oikeuksia.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että tekijänoikeuslain 3 §:ssä tarkoitettu niin sanottu isyysoikeus eli velvollisuus ilmoittaa tekijän nimi saatettaessa teoksen kappale yleisön saataville, voi kuulua vain luonnolliselle henkilölle, ei oikeushenkilölle kuten yhdistykselle.

Tekijänoikeusneuvosto ei ota kantaa näyttökysymykseen, kuka tai ketkä ovat lausuntopyynnössä mainittujen koulutussuunnitelmien tekijä tai tekijät eikä siihen, täyttyvätkö tekijänoikeuslain 57 §:ssä mainitut edellytykset hyvityksen ja korvauksen saamiseksi tässä tapauksessa.

Puheenjohtaja

Marcus Norrgård

Sihteeri

Marco Grönroos

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa. Asian ratkaisemiseen ovat osallistuneet Marcus Norrgård (puheenjohtaja), Marja Heikkilä-Kauppinen, Tuula Hämäläinen, Satu Kangas, Martti Kivistö, Ilmo Laevuo, Mari Lampenius, Kirsi-Marja Okkonen, Taina Pihlajarinne, Pekka Pulkkinen, Anne Salomaa, Riikka Tähtivuori, Ahti Vääntinen.